

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tarptautinių mokėjimų Bendrijoje

COM(2008) 640 galutinis – 2008/0194 (COD)

(2009/C 228/11)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2008 m. spalio 30 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

„Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tarptautinių mokėjimų Bendrijoje“

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2009 m. kovo 11 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Umberto BURANI.

452-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2009 m. kovo 24–25 d. (2009 m. kovo 24 d. posėdyje), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 178 nariams balsavus už, 3 – prieš ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Komitetas pritaria svarbiausiems Komisijos pasiūlymo, kuriuo visų pirma siekiama išplėsti reglamente dėl tarptautinių mokėjimų sistemų numatytas operacijas apimant tiesioginio debeto operacijas, teiginiams. Ši iniciatyva iš esmės atitinka Komisijos poziciją, pagal kurią siekiama euro zonoje atliekamus tarptautinius mokėjimus prilyginti nacionaliniams mokėjimams.

1.2 Tai, kad komisiniai mokesčiai už tarptautines tiesioginio debeto operacijas yra didesni nei už analogiškas nacionalinio pobūdžio operacijas verčia susimąstyti. Todėl EESRK ragina Komisiją užtikrinti skaidrumą ir pateikti tyrimų – kuriais remiantis ji daro įvairias išvadas – duomenis, metodiką ir šaltinius. Norint rasti tinkamą sprendimą, būtina turėti informacijos.

1.3 Bet kuriuo atveju reikėtų priminti, kad, jei kaip siūloma dokumente reglamentas įsigalios 2009 m. lapkričio 1 d., veikiausiai nepakaks laiko parengti ekonominius planus, kadangi nesant teisinio tikrumo dėl daugiašalio tarpbankinio mokesčio (angl. MIF) to neįmanoma padaryti.

1.4 Pasiūlyme taip pat pateikiamos dvi rekomendacijos valstybėms narėms: pirmoji – įkurti už mokėjimo sistemas atsakingą instituciją, jei tokios institucijos valstybėje narėje dar nėra, antroji – įkurti institucijas skundams nagrinėti. EESRK mano, kad daugumoje šalių tokio pobūdžio struktūros jau seniai sukurtos. Tačiau jei kurioje nors valstybėje jų dar nėra, nori įspėti, kad nebūtų kuriamos institucijos, kurios vykdytų analogišką veiklą arba kurių veikla visiškai arba iš dalies dubliuotųsi su jau esamų struktūrų veikla.

1.5 Valstybės narės taip pat raginamos taikyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas tiems, kurie nesilaiko reglamento nuostatų arba jas pažeidžia. EESRK pritaria šiai iniciatyvai, tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad daugiau informacijos apie įvairiose šalyse įgyvendintų priemonių lyginamąjį

tyrimą leistų įvertinti reglamentui skiriamą atskirų valstybių narių dėmesį.

1.6 Reglamentas taikomas tik pinigų sąjungai priklausančioms šalims. Euro zonai nepriklausančios valstybės narės turi teisę taikyti šį reglamentą savo valiutai. Tai, kad nei viena valstybė tokia galimybe nepasinaudojo, turėtų paskatinti susimąstyti apie tam tikroms iniciatyvoms skiriamą valstybių dėmesį.

2. Įžanga

2.1 Reglamentas (EB) 2560/2001 dėl tarptautinių mokėjimų Bendrijoje įsigaliojo 2001 m. gruodžio 31 d. Jame numatyta visose valstybėse narėse suvienodinti komisinius mokesčius už tarptautinius mokėjimus ir analogiškus valstybėje narėje atliekamus nacionalinius mokėjimus. Šis reglamentas taikomas pervedimams, elektroniniams mokėjimams, mokėjimams bet kokie tipo mokėjimo kortelėmis ir grynųjų pinigų išėmimui iš bankomatų. Nuo 2009 m. lapkričio 1 d. įsigaliosiančiu Komisijos pasiūlymu išplečiama reglamento taikymo sritis tiesioginio debeto operacijoms, pagerinama pateiktų skundų nagrinėjimo sistema ir supaprastinama statistinių duomenų pateikimo tvarka.

2.2 Komisijos tikslas – užtikrinti geresnį mokėjimų eurais sistemų vidaus rinkos veikimą nacionalinėms ir tarptautinėms operacijoms taikant vienodas taisykles. Tai leistų sutaupyti, būtų naudinga vartotojams ir ekonomikai apskritai. Siekiant atsižvelgti į vartotojų asociacijų išsakytas pastabas, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas ginčų nagrinėjimui, nors statistinių duomenų teikimas susijęs su didele administracine našta ir kredito įstaigoms brangiai kainuoja.

2.3 EESRK palankiai vertina Komisijos iniciatyvą, pritaria svarbiausiems jos pasiūlymams ir pateikia keletą pastabų bei pasiūlymų norėdamas naudingai prisidėti prie vykstančių diskusijų.

3. Bendros pastabos

3.1 Po keletą metų trukusio Komisijos spaudimo banko sektorius Europoje įvedė mokėjimo sistemą (SEPA – bendra mokėjimų eurais erdvė), kuri šiuo metu veikia neblogai tiek techniniu ir organizaciniu, tiek komisinių mokesčių už tarptautinius mokėjimus mažinimo iki nacionalinio komisinių dydžio požiūriu. Anot Komisijos, „šis reglamentas gali būti laikomas SEPA pradžia“.

3.2 Galima tik pasidžiaugti pasiektais rezultatais. Vis dėlto kyla abejonių, ar **šios nuostatos atitinka bendruosius vidaus rinkos principus**. Visų pirma, SEPA tikslas – išspręsti **mokėjimų eurais** klausimus. Euro zonai nepriklausančioms valstybėms tai naudinga tik tais atvejais, kai mokėjimai atliekami bendra valiuta. Įvykus plėtrai, galima teigti, kad šiuo metu SEPA apima **didžiąją dalį** Bendrijos vidaus **operacijų**, ir kad tai yra „skirtingų greičių“ vidaus rinka.

3.3 Antra, **vienodos sąlygos** nacionaliniams ir tarptautiniams mokėjimams **taikomos tik tos pačios valstybės viduje**. Skirtumai tarp šalių vis dar išlieka, kartais netgi dideli, nors ir ne tokie dideli kaip tarp euro zonos ir jai nepriklausančių šalių. Šiuo metu galiojančiame reglamente numatyta galimybė euro zonai nepriklausančioms šalims jį taikyti savanoriškai, tačiau iki šiol šia išlyga nedaugelis pasinaudojo. Apskritai aišku viena, kad **ES dar toli gražu nepasiekta priimtina kainų konvergencija**.

3.4 Svarstant kainų konvergencijos klausimą, negalima teigti, kad įmanoma kainas visiškai suvienodinti. Vis dėlto siekti skaidrumo ir geriau patenkinti vartotojų lūkesčius būtų įmanoma, jei visos šalys imtųsi kruopščios **sąnaudų palyginimo analizės**: yra didelių skirtumų infrastruktūros sąnaudų, mokesčių ir socialinės naštos poveikio, organizacinių sąnaudų, nacionalinių bei tarptautinių sandorių apimties požiūriu. Tokia analizė taip pat suteiktų naudingos informacijos apie sprendimo į reglamento taikymo sritį įtraukti visas elektronines tarptautinio mokėjimo priemones tikslumą.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Reglamento 1 straipsnio 3 dalyje teigiama, kad reglamentas netaikomas mokėjimams, kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjas *atlieka savo sąskaita*. Tokia nuostata turėtų būti taikoma ir mokėjimo **paslaugoms, teikiamoms kitų mokėjimo paslaugų teikėjų vardu**. Komisija tvirtina, kad šias nuostatas būtent taip reikia suprasti. Jeigu iš tikrųjų taip ir yra, EESRK siūlo pateikti aiškesnę formuluotę ir pabrėžia, kad būtų nelogiška tiesiogiai verslo paslaugų teikėjų taikomos paslaugų teikimo laisvės netaikyti ir tiems paslaugų teikėjams, kurie naudojami profesionalių tarpininkų paslaugomis.

4.2 2 straipsnio 1 dalyje teigiama, kad reglamentas taikomas **tik elektroninėms mokėjimo priemonėms**: taigi, spausdintinėms mokėjimo priemonėms, pavyzdžiui, čekiams ir vekseliams, šis reglamentas netaikomas. EESRK gali tik pritarti tokiai nuostatai, tačiau pastebi, kad komisiniai mokesčiai, taikomi šioms baigiančioms išnykti mokėjimo priemonėms, įvairiose valstybėse narėse pernelyg skiriasi, kad juos būtų galima sieti tik su sąnaudų veiksnium. Gali būti, kad kai kuriose valstybėse dideli komisiniai mokesčiai taikomi ne tik išlaidoms padengti, bet ir kaip **atgrasanti priemonė** tiems, kurie šioje elektroninėje eroje vis dar nori naudotis spausdintinėmis mokėjimo priemonėmis. EESRK pritaria tokiam požiūriui.

4.2.1 Be to, 2 straipsnis turėtų būti papildytas atskira dalimi, paaiškinančia 1-oje šio straipsnio dalyje minimą „elektroninės mokėjimo operacijos“ sąvoką. Atsižvelgiant į mišrių mokėjimų sąnaudas ir nusistovėjusią praktiką, šioje naujoje dalyje turėtų būti aiškiai nurodyta, kad **elektroninis mokėjimas negali būti susijęs su spausdintinėmis operacijomis**.

4.3 1 straipsnio 2 dalyje numatyta naujovė: atliekant 50 000 EUR neviršijančius tarptautinius mokėjimus, reglamentas taikomas **visoms elektroninio mokėjimo priemonėms, įskaitant ir tiesioginį debetą**. EESRK mano, kad pastarąją priemonę reikėtų vertinti gana atsargiai.

4.3.1 SEPA tiesioginio debeto sistema skiriasi nuo nacionalinių sistemų, yra sudėtingesnė ir painesnė. Suvienodinus tarptautinių ir nacionalinių tiesioginio debeto mokėjimų kainas, gali būti pažeistas principas, pagal kurį produktas arba paslauga negali būti parduoti žemesne nei jų sąnaudos kaina. Be to, lengvatinėmis sąlygomis naudotis tiesioginio debeto sistema – kuria naudojasi įmonės, bet ne individualūs vartotojai – kredito įstaigos savo klientams dažnai siūlo reklaminius sumetimais: nacionalinėms operacijoms taikomos kainos apskaičiuojamos taip, kad jų sąnaudos būtų padengtos taikant sumažintas maržas, tačiau šios kainos negali būti taikomos daugiau kainuojantiems tarptautiniams sandoriams. EESRK siūlo **laikinais netaikyti reglamento tiesioginiam debetui** ir susitarti, kad jis bus taikomas tik tada, kai atlikus nepriklausomą tyrimą paaiškės, jog nėra jokio pavojaus, kad gali būti iškreiptos kainos ir konkurencija.

4.3.2 Bet kuriuo atveju, laikydamosi esminio skaidrumo principo, Komisija turėtų paskelbti savo tyrimą, visų pirma dėl nacionalinių ir tarptautinių operacijų kainų, ir aiškiai nurodyti informacijos rinkimo ir apdorojimo būdus, šaltinius ir metodus. Nesant tokios informacijos, bet koks sprendimas gali pasirodyti skubotas ir nesuderintas.

4.3.3 EESRK taip pat norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad naujasis reglamentas turėtų įsigaliooti 2009 m. lapkričio 1 d., taigi, bus pernelyg mažai laiko parengti vidutinės ir (arba) ilgalaikės trukmės ekonominius planus. Rengiant tokius planus būtinas teisinis tikrumas dėl daugiašalio tarpbankinio mokesčio (angl. MIF).

4.4 3 straipsnyje patvirtinamas galiojančiu reglamentu nustatytas principas, pagal kurį **tarptautinių mokesčių komisiniai mokesčiai turi būti tokie patys, kaip ir už tos pačios vertės atitinkamą mokėjimą valstybėje narėje**. Atrodo, kad 2001 m. patvirtintos nuostatos taikomos gana sėkmingai, tačiau tyrimas šiuo klausimu leistų įsitikinti **valstybėse narėse esant didelių komisinių mokesčių skirtumų už mokėjimus, atliekamus eurais ir kita valiuta**. Tokia padėtis diskriminuoja ne euro zonoje gyvenančius piliečius.

4.5 5 straipsniu įvedama svarbi naujovė: nuo 2010 m. sausio 1 d. valstybės narės iš dalies panaikina **pareigą teikti mokėjimų balanso statistinius duomenis**, kai mokėjimo suma neviršija 50 000 EUR, ir ją visiškai panaikina nuo 2012 m. sausio 1 d. Ši procedūra, kuria buvo siekiama surinkti mokėjimų balanso apskaitai reikalingus statistinius duomenis, buvo problemų ir išlaidų priežastis. Valstybės narės duomenis galės rinkti kitais būdais. EESRK be jokios abejonės pritaria šiai nuostatai.

4.6 6 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės skiria institucijas, kurios užtikrintų šio reglamento nuostatų laikymąsi. Tokia nuostata galiojo jau anksčiau ir, atrodo, kad jos buvo tinkamai laikomasi. 7 straipsnyje numatyta svarbesnė nuostata: reikalavimas valstybėms narėms nustatyti **skundų ir neteisminių ginčų nagrinėjimo procedūras** ir apie tai tinkamai informuoti visuomenę. Šios užduotys turi būti pavestos tam tikslui sukur-

toms naujoms arba jau esamoms struktūroms. EESRK pritaria šioms priemonėms, jei jos taikomos tik šalyse, kuriose dar nėra tokių struktūrų. Komitetas įspėja, kad kyla pavojus sukurti naujas struktūras, kurių veikla dubliuosiu su jau esamų struktūrų veikla. Vis dėlto pastebi, kad mažai žinoma apie šių struktūrų veiklą, ypač apie jų skaičių, pobūdį ir nagrinėtų atvejų išvadas. Išsamios ir skaidrios informacijos trūkumas trukdo **kruopščiai ištirti pažeidimų pobūdį ir realų jų mastą**.

4.7 10 straipsnyje nurodoma, kad valstybės narės už šio reglamento nuostatų pažeidimus taiko **veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas** sankcijas bei informuoja Komisiją apie taikomas priemones. Šiuo, kaip ir anksčiau minėtu, atveju suinteresuotos šalys turėtų būti tinkamai informuojamos, kad galėtų **įvertinti reglamentui skiriamą atskirų valstybių narių dėmesį**.

4.8 11 straipsniu euro zonai nepriklausančios valstybės narės **gali išplėsti šio reglamento taikymo sritį savo valiutai**. Jų prisijungimas leistų išvengti 4.6 punkte EESRK nurodytų nesklaidumų ir diskriminuojančio požiūrio. Vis dėlto valstybių narių reakcija į šį pasiūlymą kol kas yra gana santūri arba, galima sakyti, į ją visiškai nesureaguota. EESRK nenorėtų komentuoti šio aspekto, tačiau ragina Komisiją rimtai apsvarstyti galimą kai kurių sprendimų populiarumą.

4.9 Reglamentas turėtų įsigaliooti 2009 m. lapkričio 1 d. Ne vėliau kaip 2012 m. gruodžio 31 d. Komisija turėtų pateikti ataskaitą apie IBAN ir BIC naudojimą ir ne vėliau kaip iki 2015 m. gruodžio 31 d. ataskaitą dėl šio reglamento taikymo. Šiuo klausimu EESRK neturi jokių pastabų ir gali tik pakartoti 4.6 ir 4.7 punktuose išreikštus pageidavimus dėl išsamesnio suinteresuotų šalių informavimo.

Bruselis, 2009 m. kovo 24 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas

Mario SEPI